

ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ DE DREPT ȘI DE UNIFICARE LEGISLATIVĂ, DOCTRINĂ,
JURISPRUDENȚĂ, LEGISLAȚIE COMPARATĂ

ORGAN OFICIAL AL PUBLICAȚIUNILOR JUDECĂTOREȘTI DIN ARDEAL ȘI BANAT

Revista apare regulat la 1. și 15.
a fiecărei luni ca publicațiune ju-
ridică și săptămânal ca organ de
publicațiune judecătorească

Abonamentul:

Pentru autorități, banci, instituții, firmi,
avocați etc.

Pe un an . . . . . 200 Lei
Pentru magistrați pe an 150 „
Un număr simplu . . . . . 8 „
Un număr dublu . . . . . 16 „
Un număr vechiu . . . . . 12 „
Revista apare săptămânal.

Redacția Strada Băii No. 13. — Ad-
ministrația: Str. Regine Maria Nr. 34
(Radio Reclam România S. A.) unde
se primesc abonamente și ori ce
cereri de adție,
TELEFON 630.

SUMARUL:

- Actualități închirieri. Fedelecomisuri. O sen-
tința a trib. Cluj. Observare și o Notă de St. Praporgescu
și St. Laday.
- Asupra aplicării decretului de gratiere
de la 14 Oct. 1922. Sentința trib.
Alba-Iulia. Observațiuni de V. M. Dimitriu
- Jurisprudența stabilită de Inalta Curte
de Casație. Complexul pentru Ar-
deal și Bucovina
- Suplimentul legilor: Constituțiunea Ro-
mâniei Mari. Legea unificată a impozi-
telor. Legea unificată a majorării amen-
zilor judecătorești și încasarea lor.

sumei, în locul voinței părților s'a interpus dispozițiunea
poruncitoare a legii. Se înțelege deci că această
parie va fi înlocuită totdeauna cu cele mai recente
dispozițiuni.

— Această jurisprudență a fost stabilită și de Curtea
de Apel București (Cur. Jud. No. 6), dar totuș cu o
motivare mai temeinică.

Curtea de Apel București simțind că argumen-
tarea cu textul legii ar fi cam slabă, mai adăogă că
proprietarul ar fi trebuit să spună în contract că n'a
fixat chiria din indemn propriu ci că „slăpulațiunile din
contract sunt reproducerea voinței legale substituții
liberei lui voințe“. Dacă, atunci când legea mă
silește să dau locuința cu chiria prevăzută de lege,
trebuie că scriu în contract: bucuros aș fi cerut mai
mult, că sunt om sărac, dar ce să fac, dacă legea
nu permite?“ Trebuie să adăugăm că în speță era
vorba de un contract încheiat între o bancă și o
firmă comercială, care de obicei nu sunt sentimen-
tale și despre care nu se poate presupune că n'ar
fi cerut mai mult dacă legea nu le-ar fi mărginit.

— Curtea de Casație a mai declarat
decurând printr-o decizie că nici acei proprie-
tari nu pot evacua pe chiriași lor cari au închiriat după
1916 numai un apartament (legea vorbește de „imo-
bil“). Deciziunea e foarte justă, deși amplifică cu-
vântul legii. De sigur că nu merită favorurile legii
proprietarul care a speculat cu apartamentul său.

— O enigmă rămâne pentru noi nodul de apli-
care a legii de către oficiul de locuințe din Cluj.
Deși Regulamentul din 1920 care de altfel este
foarte discutat, fiind în contradicție cu legile ulterioare,
spune că oficiul de locuințe nu poate să rechiziționeze
decât numai camere, totuși constatăm că el rechizițio-
nează locuințe întregi, bucătării etc. Pe ce bază? Oare
legiuitorul a scos din vigoare legea oficiilor de in-
chiriere care prevede că numai aceste oficii pot să
rechiziționeze locuințe după o ordine de preferință
strict determinată de lege? Sau a încetat oficiul de
închiriere? Sau se fac rechiziționări și de unul și de
altul? În acest caz cum stă lucrul cu ordinea de pre-
ferință? Dacă legiuitorul a nimicit dreptul deținăto-
rilor de locuințe de a fi apărați judecătorește, prin

Actualități

O *Jurisprudență relativă la legea chiriilor*. Curtea
de Casație prin deciziunea No. 1069 del. 27 Oct. 1922
(Cur. Jud. No. 6) a stabilit că sporirea chiriei pre-
văzută de legea chiriilor (suma îndoiă a chiriei din
1914) nu se poate aplica la contractele care nu s'au
prelungit prin lege, având un termen mai depărtat,
peste prelungirea dată de lege până la 6 Maiu 1923.
„Nefiind vorba de un contract care continuă printr-o
prelungire legală, urmează că nici sporul ca urmare
a unei asemenea prelungiri legale, nu poate fi dato-
rit proprietarului“.

Această soluțiune este foarte discutabilă. Con-
tractul a fost încheiat:

a) sau în timpul când suma chiriei nu era su-
pusă la nici o mărginire,

b) sau în timpul când aceste mărginiri existau.
În primul caz, proprietarul poate învoca făcă
nici o îndoială clauza „rebus sic stantibus“. Când a în-
cheiat contractul, înainte de războiu, nu putea să
prevadă că prețul mărfurilor, cheltuielile reparațiunilor
etc. se vor urea în așa mod încât va avea chel-
tuieli mai mari, decât chiria încasată. Nici măcar im-
pozitele și asigurarea contra incendiului nu pot fi
acoperite din chiria stabilită în timp de pace. Dacă
se strică o țevă de apeduct, proprietarul casei chel-
tuește mai mult decât suma anuală a chiriei.

În cazul al doilea este evident că proprietarul
când a încheiat contractul, nu poate să ceară mai
mult decât suma limitată de lege. Dacă la fixarea

apel făcut la tribunal, pentru ce nu s'a promulgat legea? Și se poate aplica o lege nepromulgată, care a modificat legea oficiilor de închiriere? Nu cunoaștem legea în chestie, deși am cercetat „Monitorul Oficial” cu mare atenție.

Fideicomisuri. Un posesor fideicomisar a cerut tribunalului Cluj să declare radiată restricțiunea fideicomisară din cartea funduară, fiindcă această instituție este contrară Constituției, deci netolerată în România. Tribunalul a respins cererea cu următoarea motivare:

Contele Iuliu Andrássy, prin petițiunea sa, cere ca constatăndu-se desființată instituția fideicomisară și în regiunile românești alipite unde ele se găsesc autorizate de legile acolo în vigoare, prin extinderea acelor dispozițiuni constituționale a vechiului regat, ce interzic ori ce privilegiu de clasă, să se ordone în consecință oficiului cășilor funduare din Cluj și Iara de Jos — radierea acestei prohibițiuni de alienabilitate ce grevează bunurile fideicomise prevăzute în petițiunea sa — trecându-se aceste proprietăți pe numele său.

În adevăr art. 10 și 12 din Constituția vechiului așezământ al Țării, opresc privilegiile de clasă, iar art. 803 c. c. român declară prohibite substituțiile fidei comisare, pe când art. 608 c. c. austriac și următorii autoriza această instituție.

Chestiunea care urmează să se discute este aceea a incompatibilității acestor dispozițiuni de drept privat și constituțional și întrucât ordinea publică internațională a Țării a acestor ambe legislațiuni nu îngăduie existența unei instituții fidei comisare în Ardeal creată sub regimul codului civil austriac și în timpul guvernământului Austro maghiar. Elucidarea acestei probleme juridice se va putea face mai lesne printr'o cercetare prealabilă a caracterului instituției fideicomisare din c. c. austriac și acela al prohibițiunii acestei instituții în vechiul regat.

Curentul democratic din Franța din timpul celor două republici 1792 și 1849, trebuia să facă să dispară ori ce urmă de preponderanță a unei anumite clase sociale printr'o egalizare a tuturor în fața legilor. Instituția fideicomisară socotită ca un privilegiu ce trebuia să păstreze erarhia și prestigiul nobililor al numelui, se găseau contrarii noilor principii de guvernământ. În consecință fura abolite substituțiile fideicomisare menținându-se însă instituția lor, adică dispozițiile prin care, fixându-se aceste norme de succesiune, se grevau bunurile de inalienabilitate, — dacă aceasta succesiune se găsea deschisă la promulgarea legii.

În vechile provincii românești codul Ipsilante, Caragea și Colimah, protejau această instituție ca una ce trebuia să conserve „splendoarea familiilor” — La 1866 însă, odată cu noua organizare a statului românesc ele fură desființate, articolele citate din constituție decretând egalitatea tuturor Românilor, — iar art. 803 din c. c. prohibind substituțiile fideicomisare.

Asemenea dispozițiuni ale dreptului civil nu puteau evident să retroactiveze influențând asupra instituțiilor deja deschise la data punerii în aplicare a legii. Cu alte cuvinte dacă succesiunea s'ar fi deschis sub noua lege, aceasta purând încă să modifice ordinea de succesiune — fără să retroactiveze, fideicomisul instituit era anulat; rămânea însă perfect valid dacă succesiunea se găsea deschisă la

numita dată. Și într'un caz și celalt însă, substituțiunea, adică dispoziția prin care bunul trebuia să se perpetueze în familie, se anula ca contrarie ordinii publice și moralei sociale.

Principiul acesta al neretroactivității îl găsim de altfel formulat în art. 1415 c. c. r., care prescrie că locațiunile ereditare astăzi în ființă să păstrează regulându-se după legile sub cari s'au născut, fiind proibită înființarea lor pentru viitor.

Și o instituție și cealaltă constituiesc o dedublare a proprietății și pe lângă aceasta, sub raportul perpetuității dreptului, și prohibițiunea aceasta din urmă e de ordine publică.

Neretroactivitatea legilor e un principiu de ordine publică, el însuși și violarea lui ar produce turburări sociale mai grave decât ar fi interesată ordinea publică proclamată de legea nouă, prin nerespctarea drepturilor născute sub vechea legislație, contrarie ei.

În această lumină să analizăm principiile din codul civil austriac cu privire la această materie, pentru a conchide că în actuala stare de lucruri, — o dispoziție fideicomisară luată sub regimul unor alte norme de drept constituțional dar ale aceluiași norme de drept privat, nu poate suferi influența celor dintâi în di-prețul acestora din urmă, fără intervenția autorității legislative care va trebui să statueze asupra ordinii de succesiune pe care ar modifica o interpretare în sensul cererei petiționarului, cu respectarea și atunci a tuturor drepturilor câștigate.

Codul civil austriac definește fideicomisul „o dispoziție în puterea căreia un patrimoniu se declară ca bun inalienabil al familiei, proprietatea substituției lui — domeniul direct — fiind împărțită între cei chemați a succede și între posesorul actual al fideicomisului, care are și proprietatea utilă” (art. 618 c. c. a. și urm.)

Inalienabilitatea ce grevează astfel un bun este o slăbire a plăcii proprietății, sepaându-se prin voința proprietarului, dreptul asupra substanței lucrului de dreptul asupra folosinței lui (357 și urm.)

Astfel cum este organizată instituția aceasta succesorală nu se poate susține că posesorul fideicomisar este proprietarul exclusiv al bunului fideicomis cu simpla margintire a dreptului său printr'o prohibiție de înstrăinare.

Proprietarul care instituși legea care autoriză, nu face nimic să înceteze această interdicțiune, ci substituie-c normei legale de succesiune, o alta, prin care se înlătură erezii abintestat, de unul singur care în ordinea primogeniturii, a masculinității etc. este desemnat ca unic successor și căruia i se impune cu privire la moștenirea aceluiași bunuri, aceleași dispozițiuni.

Viitorii succesori fideicomisari au drepturi definite și în împrejurările când actualul posesor ar vrea să facă acte care să depășească dreptul său de exclusivă administrație, aceștia sunt chemați ca prin exercițiul dreptului acesta de erezii fideicomisari să-și dea avizul (655 c. c.)

Tribunalul nu ar putea modifica fondul fideicomis schimbându-l în altul, în capital când au fost bunuri, să l distribuie în schimbul unei rante proporționale, sau să l dea în locațiune ereditară fără să fi ascultat pe toți successorii fideicomisari. Mai mult pentru desființarea fideicomisului în împrejurarea când ar fi exclusă alta descendență chemată la

fideicomis, ca cea actuală, trebuie să se ia în prealabil consimțământul chemaților la succesiunea fideicomisară.

În asemenea condițiuni o instanță judecătorească ar putea să decidă asupra radierii prohibiției de inalienabilitate a bunurilor fideicomise — și să înscrie pe actualul posesor ca exclusiv proprietar, restabilind ordinea de succesiune a codului civil prin excluderea eredităților fideicomisari?

Care ar fi consecințele unei atari deciziuni?

S'a expus că constituirea unei substituiri fideicomisare, modifica o ordine legală de succesiune.

În locul eredității abintestat, moștenește unul singur din ei. O desființare a unei asemenea instituții fără altă dispozițiune ar trebui să aibă ca consecință logică revenirea la ordinea de succesiune prevăzută de codul civil. S'ar anula o succesiune stabilită prin lege printr'o simplă interpretare.

În ipoteza unei astfel de deciziuni judecătorești s'ar cumula în persoana posesorului actual ambele calități de proprietar direct și util?

Oricum modificarea ordinii stabilită de succesiune, dispusă implicit prin dispoziția radierii prohibiției de înstrăinare a bunurilor fideicomise din cărțile funduare — consecutiva constatării inexistenței unei asemenea instituții sub regimul principiilor constituționale a vechiului regat, întrece netăgăduit atribuțiunile puterii judecătorești.

Nu mai puțin dacă o atare modificare nu poate fi creată de instanțele judecătorești ea nu poate fi produsul automat a unui conflict de legislațiuni.

Există un principiu de drept — ordinea de succesiune abintestat nu se poate stabili de cât prin lege; ca un corolar al acestui principiu modificarea acestei ordine de succesiune operată prin lege — cum este instituția fideicomisară — nu poate fi desființată de cât pe aceiași cale.

Prin interpretări nu se pot fixa norme de drept care să confere drepturi sau să le anuleze.

Garanția drepturilor câștigate conform legii ar fi atunci iluzorie și morala socială, ca și ordinea publică ar fi cele dintâi sacrificate.

În al doilea rând existența unei asemenea instituții în Ardeal ar fi incompatibilă cu principiul constituțional înscris în vechea constituție, al egalității claselor sociale?

Chestiunea aceasta se prezintă mai puțin complicată.

Suntem în domeniul dreptului privat. Legislațiunea aceasta Austro-ungară menținându-se în provinciile alipite vechiului regat al României, acestea urmează să se aplice fără nici o restricțiune, conflictul dintre aceste norme de drept deosebite ce guvernază întreaga țară, urmând să se rezolve conform principiilor dreptului internațional privat.

Actele juridice, drepturile private ale indivizilor în relațiunile lor se guvernază după dreptul intern al fiecărui Stat. Evident dreptul intern este uniform în sensul că nu face distincțiune între indivizi. Din acest punct de vedere provinciile Românești unde sunt în vigoare legile anterioare unirii, păstrează un fel de autonomie legislativă.

Desigur legislațiunea unui Stat nu poate fi în contradicție cu principiile fundamentale înscrise în constituție. Altele însă au fost principiile constituționale ale fostei monarhii Austro-ungare, altele sunt acelea ale statelor succesoare ale acesteia. O unifi-

care a legislațiunii presupune o nouă Constituție.

O unificare parțială, pe de altă parte a acestei legislațiuni prin conformarea ei unor dispozițiuni constituționale a vechiului regat, pe lângă că nu se poate face pe calea autorității judecătorești, dar pune în discuție principii de drept privat — ce nu se pot nesocoli.

În adevăr legile succesoriale sunt reale în ce privește imobilele. Dreptul succesoral cu alte cuvinte e de statul real, în aceasta materie aplicându-se legea situațiunii bunurilor și nu aceea personală a defunctului. Dat fiind acest caracter, un Austriac nu ar putea institui un fideicomis asupra unor bunuri ale sale situate în vechiul regat.

Dar în ce privește bunurile situate în Ardeal, ce lege le-ar governa din punctul de vedere al chestiunii pe care o discutăm?

Dacă am exclude legea teritorială care îngăduie instituțiunea fideicomisară, ar trebui să aplicăm codul civil al vechiului regat, care nu are nici un raport cu noile provincii românești, fiindcă Constituția fixează numai un principiu general pe care de fapt s'ar baza prohibițiunea acestei instituțiuni în condițiunea art. 803 c. c. Aceasta soluțiune este inadmisibilă. Și atunci revenim iarăși la chestiunea, care a format primul punct al acestei discuțiuni.

Legea pe care ar abroga-o o dispozițiune generică din Constituția veche, cu toate drepturile pe care ea le protejează, nu trebuie înlocuită cu o altă dispozițiune legislativă care să statueze asupra acestor drepturi?

Se argumentează ca o asemenea dispozițiune din c. civil austriac este de altfel desființată prin Constituție după cum și legea sancțiunii pragmatice în mod firesc nu s'a putut conserva cu toată că decretul Constituției Dirigent a menținut fără distincțiune toată legislațiunea Austro-maghiară în Transilvania.

Aici se face o mica contuzie.

S'a spus ca dispozițiunea care organizează instituția fideicomisară face parte din dreptul privat, sau dreptul civil, ca unile ce regulează raporturile private dintre particulari, confera drepturi sau le impun datorii unora față de alții.

S'ar putea spune ca sub raportul ordinii publice care ar fi interesată, asemenea dispozițiuni constituiesc un drept public și generis cum ar fi de exemplu legile referitoare la familie, de la care nu s'ar putea deroga.

Cu toate acestea, legea amintită mai sus face parte dintr'un cerc mai restrins a dreptului public, din dreptul constituțional care organizează statul și regulează exercitiul autorității politice, care e suveranitatea.

O apropiere dintre aceste două dispozițiuni nu s'ar putea face fiindcă legea referitoare la instituția fideicomisară e departe de a pune în discuție principiul statului.

Mai mult, Constituția vechei alcauiri a țării nu a putut să abroge nici acele dispozițiuni de drept public propriu zis care regulează relațiunile dintre particulari și Stat cum este pedeapsa cu moartea în vigoare astăzi în Ardeal deși prohibită expres prin art. 18 din Constituție.

Rezumând aceste considerațiuni pentru care s'a respins cererea Contelului Iuliu Andrásy de a se constata desființată prin Constituție instituția fideicomisară, de a se ordona în consecința radieră

acestei calliăși din cărțile funduare și infabularea proprietăților fideicomise pe numele sau, o atare soluțiune nu este îngăduită în primul rând pentruca succesiunile se regulează după legiuirea sub care s'au deschis; succesorii fideicomisari au drepturi deosebite de acelea ale eredităților ce ar fi chemați la moștenire în ordinea stabilită de codul civil ei puțând să și-le exercite în anumite circumstanțe, ceea ce invederează ca proprietatea directă este divizată între toți cei chemați la succesiunea fideicomisară. O desființare a unei atari instituțiuni successorale cu neglișarea acestor drepturi definitive ar fi arbitrară.

Un fideicomis constituind apoi, o instituție înțai și pe urmă o substituție, prin desființarea acesteia din urma pe ori ce altă cale decât prin lege expresă, ar fi să se desconsidere o ordine de succesiune stabilită prin lege, ceea ce numai prin lege se poate face și prin respectarea tuturor drepturilor câștigate; iar în ultimul loc un principiu din Constituția vechiului regat nu poate abroga dispozițiuni din legislațiunea civilă deosebită ce guvernează Ardealul, pe cale de interpretare, fără stabilirea prin lege a condițiunilor în care aceasta modificare urmează să se opereze. Altfel am azista la o neingăduită imixțiune a puterei judecătorești în sfera autorității legislative, ceea ce ar atinge în mod grav ordinea publică internațională a Țării.

Pentru acestea considerațiuni redactate de Dl. jude A. Gregorovici s'a adus deciziunea de mai sus. Cluj, 21 Februar 1923.

Obse vare. Nu impartășim părerea Tribunalului, care îndepărtându-se dela chestiunea propriu zisă a unei simple cereri adresată instanței de carte funduară, se ocupa de însăși ordinea succesorală, pe care o consideră că ar fi atinsă, când chestiunea trebuie redusă în prim loc numai la simpla cerere, așa cum este formulată, de a se radia o mențiune din cărțile funduare, o sarcină care grevează bunurile peționarului, și care față de întocmirea structurii Statului Român, sușine recl. acea mențiune este inexistentă, lasându-se deschis dreptul tuturor pretențiunilor acelora, ce ar avea drepturi în succesiune, și a căror cale nu le este este închisă înaintea instanțelor de drept comun.

Ca să examinăm care este caracterul acestui fidei-comis de familie, ne calăuzim de însăși definițiunea dată de codul civil prin art. 618 C. civ. Austr. prin care se dispune, ca un patrimoniu să poată fi declarat ca un bun inalienabil al familiei în favoarea tuturor generațiilor viitoare urmașe, sau numai a mai multora, aceasta în vederea conservării splendorii arumitor familii, principiu din care putem deduce de ce considerațiuni a fost călăuzit legiuitorul instituind acest drept de primogenitură sau majorat, principiu cu totul medievale și autocrate, numai pentru a pastra o clasa bogată și dominantă, care corespundea perfect însăși existenței fostei monarhii. Acest drept este numai enunțat în art. 618 dar care pentru a fi exercitat se prevede prin art. 627 că este nevoie de o autorizațiune specială a puterii legiuitoare, text care a fost abrogat mai târziu, acordându-se aceasta favoare Imparatului, ca să și poată asigura fastul clasei aristocratice, pe care dealfel își baza și el întreaga sa autoritate.

Să fim dar bine înțeleși că aci nu este vorba de substituțiunile fidei-comisare, așa numite vulgare prevăzute prin art. 604, și urm. c. civ. Austriac, sub-

stituțiuni care au existat și la noi înainte de punerea în aplicațiune a codului civil la 1865 și prevăzută prin art. 770 c. Calimach, drept ce aparținea oricărui testator de a rândui mai mulți succesori pentru cazul când unul din ei nu ar primi succesiunea sau ar muri și el; ci este vorba de instituirea unui privilegiu pe care Coroana îl accorda în mod special și distinct anumitor familii, cu excluderea acestui drept marelui vulg, care niciodată nu le putea avea.

Aci Tribunalul face confuziunea când asimilează aceste fidei-comisuri cu acele vulgare ce au existat și la noi, asimilându-le și cu instituțiunea bezmanului a cărui caracter de perpetuitate nu oprea dreptul de transmișiune și libera circulațiune; și care mai presus de toate avea caracterul general de drept al fiecărui individ, iar nu de privilegiu al unei clase anume determinate, și aleasă a Regelui Apostolic.

Așa dar nu este vorba de vreun drept consfințit de o lege a cărui putere nu ar putea fi întreprinsă decât printr'o alta așa cum argumentează Tribunalul, părere ce nu o impartășim chiar așa de ar fi, ci este pur și simplu un privilegiu pe care fostul Monarh îl accorda clasei magnaților latifundari, și pe care pactul nostru fundamental nu numai ca nu o acordă Regelui, dar în mod expres prin art. 12 din Constituție desființează orice privilegiu, scutiri sau titluri de nobleță.

Iată dar după părerea Tribunalului, cum Statul Român care nu acordă privilegii sau titluri de nobleță supușilor săi, nu numai că menține în sentința sa reclamantului titlul de *contele Iuliu Andrássy*, dar încă recunoaște ad perpetuitatem privilegiu în această țară unui supus maghiar, pe care nici un Român nu le-ar putea avea, și impune astfel o situațiune privilegială unui străin în contradicție cu ordinea publică internă a Statului Român. Dacă în conflictul legilor de statut personal, ce urmăresc pe un individ chiar în Statul străin căruia nu-i aparține, dar în care el își are reședința, și aplicațiunea lor încă își încetează efectele, prin același principiu al ordinei publice internaționale, deoarece suveranitate statului în care locuiește nu poate permite ca interesul general, să fie sacrificat interesului exclusiv al individului străin, ce el ar reclama invocând protecție legilor țării sale. Și atunci, cum am putea admite oare ca această protecțiune să se întindă nu numai asupra statului personal al străinului, dar încă ca bunurile sale supuse legilor Statului în care se află, să fie privilegiate și lovite de indisponibilitate în contra ordinei publice interne, prevăzute în mod expres în Constituția țării noastre, care mai mult încă prin art. 7 interzice străinilor a dobândi chiar imobile rurale în România, dar nu încă ca ele să fie și privilegiate?

Pactul nostru fundamental, legea legilor a Statului Român, ar putea oare suferi o atare știrbire a regulilor înscrite în ea, și care interesează în' un așa mare grad însăși conservarea Statului, pentru un individ oare care, un străin, și care mai mult încă el singur vine și cere instanțelor judecătorești să constate că nu mai poate beneficia de o protecțiune, de un privilegiu pe care i l'a acordat fostul sau Rege, privilegiu care nu mai exista nici în țara lui de origine și care au fost abolite (după cât suntem informați) încă de la revoluția din 1918, data de când s'a instituit Republica, orice privilegii și ca consecință și fidei-comisele.

În ipoteza chiar când am admite că nu este numai o prerogativă Regala acest privilegiu acordat anumitor familii, că un atare drept răsare din însăși principiile codului civil, încă facultatea de a interpreta legile acordată instanțelor judecătorești, implică în sine și dreptul de a determina dacă ele sunt sau nu în concordanța cu Constituția țării, și'n caz când ele nu ar fi constituționale, judecătorii să le declare nule și fără efect. Această chestiune a mai fost pusă înaintea instanțelor noastre judecătorești (afacerea Societății de Tranvaie cu comuna București), care au refuzat aplicațiunea unei legi a parlamentului nostru, atunci când ea atinge dreptul de proprietate a unei Societăți, considerând o atare lege ca anti-constituțională, fiindcă se leza dreptul sfânt al proprietății, sancționat prin constituție. Și aceasta pe cale de interpretare fără să mai fi nevoie de o lege specială care se anuleze efectele unei atari legi ce se constata că ar fi contra principiilor constituționale. Cum am putea deci îngădui să subziste o lege a unui parlament străin, și care este în flagranta contradicție cu Constituția țării în care ea își are sfera ei de aplicațiunea? Ar fi oare posibil să instanțele noastre judecătorești să refuze aplicațiunea unei legi însăși parlamentului nostru atunci când ar considera-o anti-constituțională, și totuși să aplice o lege străină cu același caracter, pe motiv că numai printr-o lege specială s'ar putea abroga dispozițiunile ei?

Profesorul Esmain în cartea sa „Elemente de drept constituțional” arată în mod magistral neaplicarea legilor de către judecători atunci când ele n'ar fi conciliabile cu Constituția, și dă ca prim exemplu de înlăturarea legilor unei țări anexate, acela al Statelor Unite, care anexând insulele Porto-Rico și Filipinele în urma războiului Spano-American, a înlăturat toate legile ce atingeau ordinea publică a federației. La noi marele jurist Dl. Corneliu Bolez, consilier la Înalta Curte de Casație într'un articol din Ardealul Juridic din 1 Noembrie 1922 arată cum Transilvania, Bucovina și Basarabia alipindu-se la Regatul României în virtutea principiului autodeterminării popoarelor, prin însăși acest fapt au înțeles să se bucure de binefacerile unei legislații unitare, sub imperiul căruia numai, un popor liber își poate afirma dezvoltarea lui normală și temeinică. Iar în concluziune Dsa spune că principiul care face ca legea locală și vremelnică să cedeze legii preexistente a statului suveran e așa de covârșitor, în cât ar fi să nesocotim o elementară regulă de drept public dacă ne-am abate dela dânsul.

Argumentul invocat de Tribunal că deși pedeapsa cu moarte este desființată prin Constituția noastră, totuși un Tribunal din Ardeal a aplicat aceasta pedeapsă, este prea slab ca să merite o discuțiune mai mare, dat fiind că erezia unei instanțe nu poate servi în nici un caz ca un considerent puternic în favoarea tezei susținute, atunci când în tot Ardealul de la alipirea lui la Regat nici-o instanță judecătorească, nu a mai aplicat pedeapsa cu moarte.

În rezumat fie că am considera fideicomisul ca o prerogativă a fostului Monarh Maghiar, fie chiar că l'am considera ca un drept rezultat din lege, el nu mai poate sub ista față de dispozițiunile Constituției noastre ce guvernează întreg Regatul, și sub a căruia binefacere trăim ca stat suveran. De

acea credem că aceasta mențiune ce grevează bunurile imobile ale reclamantului Iuliu Andrassy, urmează a fi considerată ca nulă, și ca atare să fie radiată din cartea funduară conform cererei.

Ștefan Praporgescu
președintele tribunalul Cluj.

No'ă. Argumentația trib. Cluj pare a fi greșită aproape în toate punctele.

1. Cât privește retroactivitatea, este unanim admis că toate privilegiile netolerate de noua lege, încetează în momentul când legea se aplică. N'am văzut până acum nici o lege care să fi declarat abrogarea titlurilor și privilegiilor de clasă cu rezerva că acei care actualmente sunt grofi, baroni etc. să păstreze aceste titluri sau privilegii. Constituția are totdeauna putere retroactivă.

2. Cât privește natura fideicomisului, de vr'o 30 ani s'a părăsit ipoteza proprietății substanței și folosinței. Proprietatea este proprietate. Ea poate fi mărginită, dar două proprietăți nu pot exista. Posesorul fideicomisar este tot așa de proprietar ca și d. e. eredele a cărui proprietate este mărginită prin înscrierea dreptului moștenitorilor postumi după dreptul comun. El nu poate instraina imobilul inter vivos și mortis causa, dar este proprietar. Cine să fie proprietar, dacă nu ei? Acei care n'au nici un drept expectanții? Chiar dacă am admite o proprietate separată a substanței și a folosinței, dispoziția pur teoretică, deci neobligatorie a art. 629 din Codul Civil ar fi o imposibilitate: proprietarul actual al substanței să fie cineva care se va naște în secolul XXV? În fine, confundarea fideicomisurilor cu succesiunea fideicomisară este pe dea'niregul greșită.

3. Care lege să se aplice la fideicomisuri? Nici una, afară de Constituție care nu le tolerează. Deci, cade privilegiul creat pentru familiile aristocratice prin mărginirea instrăinării și rămâne numai proprietatea de drept comun.

4. De drepturi câștigate nu poate fi vorba. Expectanții n'au drepturi născute. Ei sunt chemați la succesiune, dacă se va deschide pentru ei. Cum însă tocmai această reglementare a succesiunii pentru menținerea splendoarei familiilor aristocratice este în contrazicere cu Constituția, fiind un privilegiu de clasă, succesiunea nu se va deschide pentru ei.

5. Ce va face tribunalul, dacă proprietarul actual al fideicomisului va muri? Va înscrie pe expectantul deznat prin actul constitutiv din 1725? Și prin aceasta va recunoaște că la noi mai există fideicomisuri. Și va recunoaște și acea dispoziție că numai cetățenii maghiari pot fi moștenitori? Și toate acestea în România Mare?

St. Laday.

JURISPRUDENȚA

Tribunalul Alba-Iulia

Sentința N. P. 1767—10, de la 24 Noembrie 1922.

Crimă de furt calificat imputată unor infautori în cursul anului 1922 și condamnați de instanță la data de 24 Noembrie 1922. Decretul regal de grațiere No. 4320, de la 14 Octombrie 1922 aplicarea acestuia la speța judecată și considerarea de către tribunal ca deja împlinită de către acuzati a o parte din pedeapsa la care aceștia au fost condamnați de acelaș tribunal, ca for de primă instanță. Dacă tribunalele au căderea să discute și să aplice un decret de grațiere. Dacă actul grațierii se poate aplica și în ce privește pedeapsa auxiliară prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită. Discuțiuni și observațiuni.

Sentința

Tribunalul pe acuzații I. A. Fr. și

II. N. T. de un an . . . . . etc.,

ii declara de vinovați conform §-lui 70 Cp. ca coautori:

1. într'un caz al crimei furtului, prevăzut la §-ul 333 Cp. și calificat conform §-lui 48 Nov. Cp. săvârșit prin aceia ca în comuna . . . . . în noaptea de 1 spre 2 August 1922 împreună cu acuzatul N. F. au înstrăinat fără consămțământul proprietarului cu scopul de a-le înșuși pe nedrept două funii de sârma de oțel în valoare de 3000 lei, cari pentru ei formau lucruri mobile streine. 2. într'un caz al crimei furtului, prevăzut la §-ul 333. Cp. și calificat conform pct lui 3 al §-lui 336. Cp.,

săvârșit prin aceia, ca în comuna . . . . . în noaptea de 2 spre 3 Octombrie 1922, sărind peste gard în curtea păgubașului . . . . . au înstrăinat dintr'un coteș necincuitat fără consămțământul proprietarului cu scopul de a-o înșuși pe nedrept una găscă indopolă în valoare de 250 lei.

II. Pe acuzatul: N. Fr., care e de . . . . . ani, de religie . . . . .

ii declara de vinovat conform §-lui 70 cp. ca coautor într'un caz al crimei furtului, prevăzut la §-ul 333. Cp. și calificat conform §-lui 48. Nov. Cp., — care înșuși pe lângă (prin) aplicarea §-lui 92. Cp. și cu privire la §-ul 20. Cp. se califică de delict,

săvârșit prin aceia, ca în comuna . . . . . în noaptea de 1 spre 2 August 1922. împreună cu acuzații A. Fr. și N. T. a înstrăinat fără consămțământul proprietarului cu scopul de a-le înșuși pe nedrept două funii de sârma de oțel, cari pentru ei formau lucruri mobile streine.

Pentru aceasta pe acuzații:

I. A. Fr. și II. N. T. în baza §-lui 49. Nov. Cp. pe lângă aplicarea §-lor 91, 96 și 99 Cp. ii condamna la câte 6 (șase) luni reclusiune

iar pe acuzatul III. N. Fr. în baza §-lui 49. Nov. Cp. cu aplicarea §-lui 92. Cp. îl condamna la 4 (patru) luni închisoare corecțională.

Aplicarea pedepsei laterale, prevăzută de §-ul 341 Cp. în baza art. n. 2. a §-lui 51. Cp. o omite.

Prin depunerea provizorie, care durează din 8 Octombrie 1922, considera în baza §-lui 94. Cp. fața de acuzații A. Fr. și N. T. câte 1 (una) luna și 15 (cincizece) zile reclusiune ca împlinite. În baza art. 479. și 480. Pp. obliga pe toți trei acuzați în mod solidar, ca să restituie erariului spesele penale ivite și cari se vor mai ivi, sub sancțiunea execuției prevăzută la §-ul 9. al art. de lege XLIII: 1890. Aceste însă în baza olin. 2 a §-lui 4 al art. de lege

mai sus citat le declara deocamdata fața de toți trei acuzați neincasabile.

În fine din pedeapsa privativă de libertate în baza art. III. al decretului de grațiere cu Nrul 4320—1922. dat la 14 Octombrie 1922. declara de executabile fața de acuzații A. Fr. și N. T. numai câte 3 (trei) luni reclusiune, iar fața de acuzatul N. F. numai 2 (două) luni închisoare corecțională.

Motive:

Prin recunoașterea acuzațiilor, care consună cu datele cercetării, mai departe prin depunerile martorilor cari au fost ascultați la pertractarea principală și a căror depuneri sunt în consonanță cu recunoașterea acuzațiilor și se întregesc reciproc, — tribunalul a aflat de dovedită starea faptică descrisă în partea dispozitivă a sentinței și care a servit de baza acuzei.

Cu privire la aceia, ca această stare faptică conține toate elementele alcătuitoare a faptei punibile incriminate, — și fiindcă cauze, cari ar eschidă (exclud) computarea sau punibilitatea faptei, — nu obvin (nu sunt)

tribunalul pe acuzați i-a declarat conform părții dispozitive a sentinței vinovați și i-a pedepsit cu pedeapsa corespunzătoare.

La stabilirea (stabilirea) pedepsei a fost tribunalul cu vedere, ca acuzații nu au mai fost pedepsiți, ca au recunoscut săvârșirea infracțiunii, că păguba s-a restituit, că vătămății nu au cerut pedepsierea acuzaților.

Și cu privire la aceste împrejurări atenuante a aplicat §-ul 91. Cp. respective adică fața de acuzatul N. Fr. §-ul 92. Cp., deoarece fața de acest acuzat luând în considerare circumstanțele însemnate și numeroase a aflat (găsit) chiar și minimul pedepsei prevăzut pentru infracțiunea săvârșită disproporționat de grav.

În fine a aplicat decretul de grațiere Nrul 4320—1922, dat la 14 Octombrie 1922.

Deoarece acest decret nu face deosebire între infractorii deja condamnați și între acei, cari vor fi condamnați pentru infracțiunile săvârșite înainte de 14 Octombrie 1922; deci nici tribunalul nu a putut să facă o astfel de deosebire, cu atât mai vădit, deoarece după opinia tribunalului ar fi cea mai mare nedreptate, ca acei infractori cari pentru infracțiunile săvârșite înainte de 14 Octombrie 1922. au fost deja condamnați definitiv, să beneficieze de grațiere sau de reducerea pedepsei; iar acei, cari afară de vina lor încă nu au fost condamnați să nu fie împărtașiți în aceasta grațiere totală sau parțială de pedeapsă,

Singura condiție esențială a decretului mai sus invocat este, ca infracțiunea să fie comisă înainte de 14 Octombrie 1922, și nu aceia, ca infractorul să fi fost deja condamnat înainte de 14 Octombrie 1922.

La aplicarea decretului de grațiere a fost tribunalul cu vedere și la intențiunea Suveranului a căui intențiune fost și a putut fi numai aceia, că să aprecieze instanței, — care ajunge în situația că să cunoască împrejurările întregi cari s-a comis infracțiunea și în ce măsură să este pedeapsa.

Cu vedere la aceste împrejurări a aplicat tribunalul decretul de grațiere.

Celealte dispozițiuni ale sentinței se bazează pe §§-ii invocați.

Alba-Iulia, la 24 Noembrie 1922.

Această sentință fiind apelată de Acuzatul III. N. Fr. pentru ușurarea pedepsei iar de către procuror în baza art. 385 punct I. lit. c) și III. pr. p. precum și pentru aplicarea de către tribunal a decretului de grațiere.

Curtea de Apel Cluj

a reformat-o prin sentința N. P. 113/11 de la 30 Martie 1923 hotărând:

In boza art. 423 al III. pr. p. reformează partea sentinței tribunalului referitoare la pedeapsa accesorie a acuzaților I. A. Fr. și II. N. T. și îi condamnă în baza art. 141 c. p. și la pierderea officior și suspendarea exercitării drepturilor politice pe timp de un an. Celelalte părți apelate ale sentinței tribunalului în baza art. art. 423 al III. pr. p. se mențin.

Părțile neapelate din sentința primei instanțe rămân natinse.

Se omite aplicarea decretului de grațiere Nr. 432) din 14 Octombrie 1922.

Observațiuni. Publicăm această „sentință” pentru a scoate în relief cât de necesar ar fi să se dea mai multă importanță principiilor generale de drept penal, or cât s'ar părea în deosebire că sunt destul de cunoscute tuturor judecătorilor noștri. Aplicarea decretului de grațiere, pe care tribunalul Abilulita o face în speța de față simplă pe care o rezolvă, discutarea și prin interpretarea motivarea acestui decret de grațiere de către tribunal nu pot fi pricepută fără oarecari considerații teoretice de drept public asupra materiei amnistiei și grațierii două instituții de drept penal, pe care tribunalul e probabil că le-a confundat. Altfel n'ar fi ajuns la soluția concretă expusă în corpul hotărârii de care ne ocupăm.

Formele și efectele amnistiei și grațierii nu se găsesc reglementate de legea noastră până a (amnistia: art. 105. și și 117 c. p. în vigoare în Ardeal). Ele sunt o creație a Constituției. Iată textul art. 93 din Constituția veche devenit exact cu același redactare art. 88 de sub Cap. II. Secțiunea intitulat. **Despre Rege din Constituția României Mari:**

Regele numește și revoacă pe Miniștrii săi

El sancționează și promulgă legile

El poate refuza sancționarea

El are dreptul de amnistie în materie politică

Are dreptul de a erla (grația) sau a micșora (comuta)

pedepsete în materie criminale (penale) afară de cea ce se stabilește în privința Miniștrilor

El nu poate suspenda cursul urmăririi sau al judecării, nici a interveni prin nici un mod în administrația justiției etc.

Așadar principial când o infracțiune a fost săvârșită puterea socială reprezentată prin autoritatea supremă, poate pentru motive de dreptate sau de interes general, să renunțe în total sau în parte la dreptul ce are de a urmări pe cel vinovat, sau de a-l face să ispășească pedeapsa, la care a ramas condamnat. Spre acest scop puterea socială uneori sînge urmărirea ori șterge condamnarea suferită de infractor, alte dăli iartă, reduce sau transformă pedepsele celor condamnați definitiv în genuri de pedepse mai ușoare. Având după cum vedem origină istorică și prin tradiție comună amnistia și grațierea se deosebesc între ele în ce privește puterea constituțională de la care emană, efectele ce produc prin aplicarea în concret cât și prin autoritatea statului, care se aplică.

Grațierea este o măsură individuală ce are de scop a paraliza executarea unei condamnări penale. E un act juridic ce aparține exclusiv Soveranului de la care emană și prin care acesta iartă în total sau în parte pe un condamnat la o pedeapsă definitivă sau îi schimbă acea pedeapsă în alta mai ușoară. Se acordă în scopul îndreptării erorilor Judecătoresci, pentru restabilirea echilibrului între justiție și echitate, servind cum spune Hering „ca supapă de siguranță al dreptului” și influențează în bine sufletul celor condamnați. Grațierea produce efecte în viitor. Lășă într-o ziua neînțasă ca și condamnarea cu toate incapacitățile (pedepsele auxiliare) ce pot decurge din aceasta pentru condamnat. Este acordată nu pentru o categorie de infracțiuni, dar pentru o per oară determinată. Dreptul de Grație nu se poate exercita de cât când condamnarea a devenit irevocabilă și deci executorie. Alăta vreme cât acuzatul poate obține pe calea apelului, recursului etc. de la justiție reformarea în favoarea sa a

sentinței condamnatorii data de prima instanță, ce nevoe mai are el de grațiere, de oara ce prin această act puterea executivă renunță la dreptul de a executa o condamnare penală și această condamnare nu se poate executa alăta vreme cât nu este irevocabilă. Iar dacă dreptul de grațiere s'ar exercita înainte ca condamnarea să fi devenit definitivă, s'ar ajunge la o ștergere a urmăririi penale adică ar deveni o amnistie individuală și de multe ori în alte crime de cât cele politice, cea ce după constituția noastră depășește puterile constituționale ale Capului Statului.

Se aplică la pedepsele privative de libertate și bănești, care au nevoe a fi executate spre a produce efecte. Nu se aplică incapacităților de a ocupa funcții sau pierderea drepturilor politice, pronunțate de judecători ca ped. p. accesorii sau puse în legătură cu anumite condamnări, căci iar s'ar transforma grațierea în amnistie individuală drept ce care cum am văzut Constituția nu-l acordă Soveranului. Decretul de grațiere nu se motivează ci fiind contresemnăt de Ministrul Justiției, se execută prin îngrijirea procurorilor în urma ordinelor Ministrului de Justiție.

Amnistia, *lex oblivionis quam Graeci ζυγιωτικη* vocant, este de ordinul o măsură politică luată în scop de a potoli spiritele după o revoluție sau a unor mișcări sociale interne și se aplică de obicei crimelor politice sau delictelor de presă. Atinge însăși legea pe care o face retroactiv neaplicabilă relativ la faptele la care se referă. E o instituție de drept cu funcționarea excepțională și prin caracterul ei general și obiectiv intră în general în totalul deciziunilor pe care puterea legislativă singură le-ar putea lua. După Constituția noastră am văzut că Soveranul are dreptul de a acorda amnistie numai în materie politică și de act și de presă; pentru restul tuturor delictelor de infracțiuni amnistia este votată de Corpurile legiuitoare, cea ce se întâmplă destul de rar. E un act al puterii sociale ce are drept obiect și ca rezultat de a face uitate unele infracțiuni și prin urmare de a șterge sîngând urmărirea penale începute sau care se vor face ea și condamnările pronunțate ca urmare a acelor infracțiuni. Amnistia intervine anterior și posterior condamnării și în ambele cazuri ea are efect de a șterge complet tot ce s'a întâmplat infracțiunii înaintea ei, suprimând infracțiunea, urmărirea, judecarea și nu se oprește decât înaintea lui „quod factum est infectum reddere non potest”. Are puterea ca printr-o ficțiune de drept, să ștergă revocativ consecințele juridice ale infracțiunii.

E o măsură generală și obiectivă de natură reală, ce nu are în vedere o persoană anumită ca grațierea; dar o categorie de infracțiuni comise în anumite împrejurări și într'un timp determinat. Nu se acordă unor anumii indivizi, dar persoanelor designate de genul infracțiunilor ce au comis.

Recunoșcerea în toate timpurile și justificată prin utilitatea ce oferă societății căci îi dă posibilitatea ca în interesul conservării proprii să facă uitate oare care fapte comise în anumite timpuri, amnistia sînge urmărirea, șterge condamnarea ca și pedepsele principale și accesorii afară de dreptul la daunele isvorâte din infracțiunea comisă, și cuvenite părții vătămate.

Dreptul de a aplica și interpreta un act de amnistie ca și cel de a aplica și interpreta legile este dat în căderea autorităților judecătorești de trimitere sau de judecată. Când cazul se prezintă: judecătorul de instrucție, tribunalul, Curtea de Apel sau de Casație singure hotărăsc până unde se întinde actul de amnistie asupra faptelor penale și în ce măsură persoanelor în discuție.

Privită la lumina acestor scurte considerațiuni, să vedem cum își motivează tribunalul aplicarea decretului regal de grațiere No. 4320 din 14 Octombrie 1922 la cazul concret: crima de furt cumulat comisă de acuzatul I. și II. și acea delict de furt comisă de acuzatul III, fapte săvârșite de infractori în August, Septembrie 1922 și condamnați de tribunal ca for penal de primă instanță în ziua de 24 Noiembrie 1922, pe acuzatul I. și II. la câte 6 luni reclusiune și pe acuzatul III la 4 luni închisoare corecțională. Iar cu urmarea: Din pedeapsa aplicată ac. I și II tribunalul iartă câte 3 luni la amândoi în urma aplicării decretului de grațiere, ordnându-le și aplicarea pedepsei decăderii de drepturi probabil pe lru același motiv căci nu se apnea în motivare lor pe acuzatul III îl iartă de 2 luni închisoare din câte 4 la câte îl condamnase.

Hotărârea tribunalului este extrem de originală rămânând după părerea noastră cu aspect eructiv. Tribunalul argumentează: a) că decretul de grațiere nu face deosebire

intre infractorii deja condamnați și între acei ce vor fi condamnați pentru infracțiunile săvârșite înaintea de 14 Octombrie 1922, deci nici tribunalul nu poate face o astfel de distincție, căci ar fi nedrept ca acei infractori care săvârșind infracțiuni înaintea de 14 Oct. 1922 și n'au rămas condamnați definitiv, să nu fie împărțiți de grațiere totală sau parțială.

Mai întâi tribunalul n'aves căderea să discute să interpreteze și să aplice un decret de grațiere, executarea lui privind exclusiv pe Ministerul public de oarece se referă cum se știe — la niște condamnări irevocabile și executabile. Mă refer la principiile expuse mai sus. După credința tribunalului Suveranul ar putea acorda amnistie individului în crime altele decât politice cea ce s'a văzut că e exclus. Dacă spre pildă ar fi judecat tribunalul pe un infractor, după 14 Octombrie 1922 pentru o crimă neprescrisă săvârșită în timpul erei maghiare, l'ar fi erlat de sigur deoarece n'a avut norocul să fi rămas definitiv condamnat înainte de acea dată?

b) Singura condiția de aplicare a decretului de grațiere — crede tribunalul — este ca infracțiune să fie comisă înainte de 14 Oct. 1922, și nu aceea ca infractorii să fi fost deja condamnați la acea dată.

Originalitatea acestui considerat este cu atât mai surprinzătoare cu cât se vede completamente că erlarea acordată de Suveran prin decretul de grațiere s'a dat indivizilor remași condamnați, definitiv. Nu se poate nici discuta judecătorește nici soluționa în vre-un mod oarecare un decret regal dat în conformitate cu Constituția și legile țării, mai ales când cum spuneam mai sus tribunalul nu putea nu avea dreptul să intre în astfel de discuții, și să stabilească decât de greșit regulile pentru aplicarea unui decret de grațiere.

c) Intențiunea Suveranului — zice tribunalul — n'a fost alta decât să lase la aprecierea instanței, care cunoștie împrejurările în care s'a comis infracțiunea, aplicarea decretului de grațiere — adică în ce măsură să lerte pedeapsa.

Se știe că decretul de grațiere nu se motivează. Când M. S. Regele țării, știe bine pe cine țără și pentru care vină. Capul statului n'are nevoie să cunoască prin instanțele de judecată împrejurările în care cel pe care îi țără de pedeapsa la care au ramas definitiv, irevocabil condamnați au săvârșit faptele. A discuta judecătorește, voiața Monarhului legal și constituțional exprimată printr'un decret regal de erlare este un lucru neuzitat, imposibil. În nici un caz nu s'a putut imagina ipoteza ca M. S. Regele să lase la aprecierea instanțelor judecătorești măsura în care să se erle pedeapsa, erlarea care cum am amintit este un act ce emană de la dânsul și care are a se executa fără discuție prin Ministerul public în urma Ordinului expres al Ministerului de Justiție. Iată consideraf unele pentru care suntem de părerea Curții de Apel din Cluj, care prin reformare a omis aplicarea de către tribunal prin sentința ce a dat în cauză, a decretului de grațiere menționându-se de către instanța de Apel alături pedeapsa principală integrală aplicată tuturor acuzațiilor de către tribunal ca și pedeapsa laterală acuzațiilor I și II, excluzând exercitului drepturilor politice și pierderea oficiilor pe timp de un an.

Rămânem cu convinerea că noi magistrații cărora ne este incredințată apărarea intereselor particularilor cele și generale ale societății, avem nevoie pentru deslegarea exactă a spețelor concrete ce avem de judecat să ne mai împropătăm cunoștințele teoretice câștigate în lungul timp de studii juridice ce fiecare din noi am făcut. Mai ales în Ardeal lucrul este ușor intrucât toate instanțele judecătorești sunt prevăzute cu cărți de doctrină și jurisprudență cu deosebire în materia penală, ramură a dreptului foarte dezvoltată la maghiari care numără savanți penalști ca Csomegy și comentatori ca Illeș și a.

V. M. Dimitriu.

JURISPUNDENȚA STABILITĂ

De

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Drept de pășunat. Capabilitatea de actorat a urmașilor urbanisli. Personalitatea lor juridică. Dreptul lor la despăgubire prin pășunarea vitelor unor oameni neîndreptățiti în competența Casaltei de a critica dovezile. Responsabilitatea solidară a intimatilor. Ingădirea ei de intimatii culpabili §. 270 pr. civ. (Deciziunea No. 29/922).

Decizia No. 29—922.

Ardeal

Dosar No. 178—921.

S'a luat în cercetare cererea de revizune prezentată de intimatii solia lui Alexandru Veres și Arpad Farkas în contra sentinței Curții de Apel din Cluj cu Nr. 463—18—1919, în procesul intentat de foștii urbanisli din com. Arleşului pentru 5040 cor. și acces.

Curtea a avut în vedere următoarele considerațiuni: că s'a violat reguli de formă și fond.

Violarea regulilor de formă o vede în aceea, că se recunoaște capabilitatea procesuală a urbanisliilor ca colectivitate. Violarea regulilor de fond o vede în constatarea, căte vite au pășunat pe pășunea din chestiune, în constatarea responsabilității văduvei Alexandru Veres Olga Ilyes, că s'a constatat îndatorir a intimatului Arpad Farkas de Gerefalva, să scoată el vitele neîndreptățite la pășune, și faptul s'a stabilit greșit pe baza depozitiunii martorilor interesați.

Dar recunoasterea capabilității de actorat al urmașilor urbanisliilor nu violează, vreo regulă de formă ori de fond, pentru că urmași, urbanislii constituți legal, formează a persoană jurii că, conform legilor în vigoare, și în cazul prezent nu e vorba de valoarea drepturilor singuraticilor de a ceda partea lor în arendă ci de păgubirea tuturora, prin pășunarea vitelor unor oameni n'îndreptățiti, deci să fie scutiți colectivitatea, adică foștii urmași urbanisliilor de această pagubă.

Considerând, apoi că Curtea a stabilit ca fapt, că intimatii au ținut pe pășunea comună 223 vite, dar neavând drept numai pentru 170, și această stabilire motivându-se cu recunoșterea intimatilor și depozitiunea martorilor, iar critica dovezilor nu cade în competența acestei inalte Curții.

Considerând, că se recunoaște, că vite străine a primit pe pășunea din chestiune Arpad Farkas de Cs. folva și acest intimat pretinde a fi arendasul Olgai Ilyes, iar această relațiune de drept a intimatilor fiind chestiunea lor internă între dânsii. Curtea făcă violare de regulă de drept a enunțat responsabilitatea solidară a intimatilor, pentru că era în interesul lor să dovedească, dacă nu putea fi obligați solidar, ce însă nici n'au încercat.

Considerând, ca numai din partea intimatilor prin Arpad Farkas dr. G. Folva, conform stabilirii de fapt din partea instanțelor de fond, s'au primit vite pe pășunea din chestiune, numai dela intimatii se putea pretinde sistarea acestei stări nelegale de lucruri, deci nici în această privință n'a violat Curtea de Apel regulile dreptului, nici material nici formal;

Considerând că instanțele de fond conform §ului 270 al ultim din proc. civ. nu sunt legate de anumite forme intru formarea convingeri lor, acceptând depozitiunea martorului Ioan Suciu. n'au comis violare de lege fiindcă, îndatoririi de a-și motiva hotărîrea, au satisfăcut;

Pentru aceste motive Curtea în numele legii decide.

Nu admite cererea de revizune contra sentinței Curții de Apel Cluj No. C. 463—18—1919, obligând pe intimatii să plătească reclamanților la mâna avocatului Dr. Augustin Rat 500 (trei sute lei) pentru replică în 15 zile cu urmarea execuțiunii.

Dată și citită în sedință publică azi, 25 Ianuarie 1922.

Constituțiunea României-Mari

(Aprobată și sancționată de M. S. Regele Ferdinand I. Promulgată și publicată în Monitorul Oficial No. 282 de la 29 Martie 1923 cu decretul regal sub No. 1360 din 28 Martie 1923)

TITLUL I.

Despre teritoriul României

Art. 1. — Regatul României este un Stat național unitar și indivizibil.

Art. 2. — Teritoriul României este nealienabil. Hotărârile Statului nu pot fi schimbate sau reificate decât în virtutea unei legi.

Art. 3. — Teritoriul României nu se poate coloniza cu populațiuni de gîntă străină.

Art. 4. — Teritoriul României din punct de vedere administrativ se împarte în județe, județele în comune.

Numărul, întinderea și subdiviziunile lor teritoriale se vor stabili după formele prevăzute în lege de organizare administrativă.

TITLUL II

Despre drepturile Românilor

Art. 5. — Românii, fără deosebire de origine etnică, de limbă sau de religie, se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea învățămîntului, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor, de libertatea de asociație și de toate libertățile și drepturile stabilite prin legi.

Art. 6. — Constituțiunea de față și celelalte legi relative la drepturile politice determină cari sunt, oșebit de calitatea de Român, condițiunile necesare pentru exercitarea acestor drepturi.

Legi speciale votate cu majoritate de două treimi, vor determina condițiunile sub cari femeile pot avea exercițiul drepturilor politice.

Drepturile civile ale femeilor se vor stabili pe baza deplinei egalități a celor două sexe.

Art. 7. — Deosebirea de credințe religioase și confesiuni, de origine etnică și de limbă, nu constituie în România o piedică spre a dobîndi drepturile civile și politice și a le exercita.

Namai naturalizarea aseamănă pe străin cu Românul pentru exercitarea drepturilor politice.

Naturalizarea se acordă în mod individual de Consiliul de Miniștri, în urma constatării unei comisiuni, compusă din: primul-președinte și președintele Curții de apel din Capitala Tarii, că solicitantul îndeplinește condițiunile legale.

O lege specială va determina condițiunile și procedura prin care străinii dobîndesc naturalizarea.

Naturalizarea nu are efect retroactiv. Soția și copiii minori profită, în condițiunile prevăzute de lege, de naturalizarea soțului sau tatălui.

Art. 8. — Nu se admite în Stat nici o deosebire de naștere sau de clase sociale.

Toți Românii, fără deosebire de origine etnică, de limbă sau de religie, sunt egali înaintea legii și datorii a contribui fără oșebire la dările și sarcinile publice. Numai ei sunt admisibili în funcțiunile și demnitățile publice, civile și militare.

Legi speciale vor determina Statutul funcționarilor publici.

Străinii nu pot fi admiși în funcțiunile publice

decăr în cazuri excepționale și anume statornicile de legi.

Art. 9. — Toți străinii aflători pe pămîntul României se bucură de protecțiunea dată de legi persoanelor și averilor în genere.

Art. 10. — Toate privilegiile de orice natuă, scutiurile și monopolurile de clasă sunt oprite pentru todeauna în Statul Român.

Titlurile de noblete sunt și rămân neadmise în Statul Român.

Decorațiunile străine se vor purta de Români numai cu autorizarea Regelui.

Art. 11. — Libertatea individuală este garantată. Nimeni nu poate fi urmărit sau perchizițional, decât în cazurile și după formele prevăzute în legi.

Nimeni nu poate fi deținut sau arestat, decât în puterea unui mandat judecătoresc motivat, care trebuie să-i fie comunicat în momentul arestării sau cel mai târziu în 24 ora după deținere sau arestare.

În caz de vină vădită, deținerea sau arestarea se poate face imediat, iar mandatul se va emite în 24 ore și i-se va comunica conform aliniatului precedent.

Art. 12. — Nimeni nu poate fi sustras în contra voinței sale dela judecătoria că-i dă legea.

Art. 13. Domiciliul este neviolabil.

Nici o vizitare a domiciliului nu se poate face decât de autoritățile competente, în cazurile anume prevăzute de lege și potrivit formelor de ea scrise.

Art. 14. — Nici o pedeapsă nu poate fi înființată, nici aplicată decât în puterea unei legi.

Art. 15. — Nici o lege nu poate înființa pedeapsa confiscării averilor.

Art. 16. — Pedeapsa cu moarte nu se va putea reinființa afară de cazurile prevăzute în codul penal militar în timp de război.

Art. 17. — Proprietatea de orice natură precum și creanțele asupra Statului sunt garantate.

Autoritatea publică, pe baza unei legi, este în drept a se folosi, în scop de lucrări de interes oștesc, de subsolul oricărei proprietăți imobiliare cu obligațiunea de a desdăeuna pagubele aduse suprafeței, clădirilor și lucrărilor existente. În lipsă de învoială despăgubirea se va fixa de justiție.

Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru cauză de utilitate publică și după o dreaptă și prealabilă despăgubire stabilită de justiție.

O lege specială va determina cazurile de utilitate publică, procedura și modul exproprierii.

În afară de expropriere pentru căile de comunicație, salubritate publică, apărarea țării și lucrări de interes militar, cultural și acele impuse de interesele generale directe ale Statului și administrațiilor publice, celelalte cazuri de utilitate publică, vor trebui să fie stabilite prin legi votate cu majoritate de două treimi.

Legile existente privitoare la alinierea și lărgirea strădelor de prin comune precum și la ma-

Iurile apelor ce curg prin sau pe lângă ele rămân în vigoare în tot cuprinsul Regatului.

Art. 18. — Numai Românii și cei naturalizați români pot dobândi cu orice titlu și deșine imobile rurale în România. Străinii vor avea drept numai la valoarea acestor imobile.

Art. 19. — Zăcămintele miniere precum și bogățiile de orice natură ale subsolului sunt proprietatea Statului. Se exceptează masele de roci comune, carierele de material de construcție și depozitele de turbă fără prejudiciul drepturilor dobândite de Stat pe baza legilor anterioare.

O lege specială a minelor va determina normele și condițiunile de punere în valoare a acestor bunuri, va fixa redevența proprietarului suprafeței și va arăta tot de odată puțința și măsura în care aceștia vor participa la exploatarea acestor bogății.

Se va ține seamă de drepturile câștigate, întrucât ele corespund unei valorificări a subsolului și după distincțiunile ce se vor face în legea specială.

Concesiunile miniere de exploatare, instituite sau date, conform legilor azi în vigoare, se vor respecta pe durata pentru care s'au acordat, iar exploatarea miniere existente făcute de proprietari numai cât timp le vor exploata. Nu se vor putea face concesiuni perpetue.

Toate concesiunile și exploatarea prevăzute în aliniatul precedent vor trebui însă să se conformeze regulilor ce se vor stabili prin lege, care va prevedea și maximum de durată al acelor concesiuni și exploatare și care nu va trece de cincizeci ani de la promulgarea acestei Constituțiuni.

Art. 20. — Căile de comunicație, spațiul atmosferic și apele navigabile și flotabile sunt de domeniul public.

Sunt bunuri publice apele ce pot produce forță motrice și apele ce pot fi folosite în interes obștesc.

Drepturile câștigate se vor respecta sau se vor răscumpăra prin expropriere pentru caz de utilitate publică, după o dreptă și prealabilă despăgubire.

Legi speciale vor determina limita în care toate drepturile de mai sus vor putea fi lăsate în folosința proprietarilor, modalitățile exploatare, precum și despăgubirile cuvenite pentru utilizarea suprafeței și pentru instalațiile în ființă.

Art. 21. — Toți factorii producției se bucură de o egală ocrotire.

Statul poate interveni, prin legi, în raporturile dintre acești factori pentru a preveni conflicte economice sau sociale.

Libertatea muncii va fi apărută.

Legea va regula asigurarea socială a muncitorilor, în caz de boală, accidente și altele.

Art. 22. — Libertatea conștiinței este absolută. Statul garantează tuturor cultelor o deplină libertate și protecțiune, întrucât exercitiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri și legilor de organizare ale Statului.

Biserica creștină ortodoxă și cea greco-catolică sunt biserici românești.

Biserica ortodoxă română fiind religia marelui majorității a românilor, este biserică dominantă în statul român; iar cea greco-catolică are întâietatea față de celelalte culte.

Biserica ortodoxă română este și rămâne nealăturală de orice chiriarschie străină, păstrându și însă

unitatea cu Biserica ecumenică a Răsăritului în privința dogmelor.

În tot regatul României Biserica creștină ortodoxă va avea o organizație unitară cu participarea tuturor elementelor ei constitutive, clerici și mireni.

O lege specială va statornici principiile fundamentale ale acestei organizații unitare, precum și modalitatea după care Biserica își va reglementa, conduce și administra, prin organele sale proprii și sub controlul Statului, chestiunile sale religioase, culturale, fundacionale și epitropești.

Chestiunile spirituale și canonice ale Bisericii ortodoxe române se vor regula de o singură autoritate sinodală centrală.

Mitropolii și episcopii Bisericii ortodoxe române se vor alege potrivit unei singure legi speciale.

Raporturile dintre diferitele culte și Stat se vor stabili prin lege.

Art. 23. Actele stării civile sunt de atribuția legii civile.

Întocmirea acestor acte va trebui să precedă totdeauna binecuvântarea religioasă.

Art. 24. — Învățământul este liber în condițiunile stabilite prin legile speciale și întrucât nu va fi contrar bunelor moravuri și ordinii publice.

Învățământul primar este obligator. În școlile Statului acest învățământ se va da gratuit.

Statul, județele și comunele vor da ajutoare și înlesniri elevilor lipsiți de mijloace, în toate gradele învățământului, în măsura și modalitățile prevăzute de lege.

Art. 25. — Constituțiunea garantează tuturor libertatea de a comunica și publica ideile și opiniunile lor prin grai, prin scris și prin presă, fiecare fiind răspunzător de abuzul acestor libertăți în cazurile determinate prin codicele penal, care nici într'un caz nu va putea re-trânge dreptul în sine.

Nici o lege excepțională nu se va putea înființa în această materie.

Nici cenzura, nici o altă măsură preventivă pentru aparițiunea, viederea sau distribuțiunea oricărei publicațiuni nu se va putea întiînța.

Nu este nevoie de autorizațiunea prealabilă a nici unei autorități pentru aparițiunea oricărei publicațiuni.

Nici o cauțiune nu se va cere dela z arisți scriitori, editori, tipografi și litografi.

Presă nu va fi pusă nici odată sub regimul avertismentelor.

Nici un ziar sau publicațiune nu va putea fi suspendat sau suprimat.

Orice publicațiune periodică de orice natură va trebui să aibă un director răspunzător, iar în absența acestuia un redactor răspunzător. Directorul sau redactorul vor trebui să se bucure de drepturile civile și politice. Numele directorului și numele redactorului vor figura vizibil și permanent în fruntea publicațiunii.

Înaintea de aparițiunea publicațiunii periodice, proprietarul ei e obligat a declara și înscrie numele său la tribunalul de comerț.

Sancțiunile acestor dispozițiuni se vor prevedea prin legi speciale.

Art. 26. — În ce privește publicațiunile neperiodice, răspunzător de scrierile sale este autorul, în lipsa acestuia editorul; patronul tipografiei răs-

punde când autorul și editorul nu au fost descoperiți.

La publicațiunile periodice responsabilitatea o au: autorul, directorul sau redactorul în ordinea enumerării.

Proprietarul în toate cazurile este solidar răspunzător de plata despăgubirilor civile.

Delictele de presă se judecă de jurați, afară de cazurile aci statornicite, cari se vor judeca de tribunalele ordinare, potrivit dreptului comun:

a) Delictele ce s'ar comite împotriva Soveranilor țării. Prințepelui Moștenitor, membrilor Familiei Regale și Dinastiei, Sefilor Statelor Străine și reprezentanților lor;

b) Indemnurile directe la omor și rebeliune în cazurile când nu au fost urmate de execuțiune;

c) Calomniile, injuriile, difamațiile aduse particularilor sau funcționarilor publici oricari ar fi, alinși în viața lor particulară sau în cinstea lor personală.

Arestul preventiv în materie de presă este interzis.

Art. 27. — Secretul scrisorilor, telegramelor și al convorbirilor telefonice este neviolabil.

O lege specială va stabili cazurile în cari justiția, în interesul instrucțiunii penale, va putea face excepțiune la dispozițiunea de față.

Aceeaș lege va determina responsabilitatea agenților Statului și a particularilor pentru violarea secretului scrisorilor, telegramelor și convorbirilor telefonice.

Art. 28. — Românii, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, au dreptul de a se aduna pașnici și fără arme, conformându-se legilor cari regulează exercitarea acestui drept, pentru a trata tot felul de chestiuni; întru aceasta nu este trebuință de autorizare prealabilă.

Intrunirile sub cerul liber sunt permise, afară de piețele și căile publice.

Intrunirile, procesiunile și manifestațiile pe căile și piețele publice sunt supuse legilor polițienești.

Art. 29. — Românii, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, au dreptul a se asocia, conformându-se legilor cari regulează exercițiul acestui drept.

Dreptul de liberă asociațiune nu implică în sine dreptul de a crea persoane juridice.

Condițiunile în cari se acordă personalitatea juridică se vor stabili prin o lege specială.

Art. 30. — Fiecare are dreptul de a se adresa la autoritățile publice prin petițiuni subscrise de către una sau mai multe persoane, neputând însă petiționa decât în numele subscrșiilor.

Numai autoritățile constituite au dreptul de a adresa petițiuni în nume colectiv.

Art. 31. — Nici o autorizare prealabilă nu este necesară pentru a se exercita urmărirea contra funcționarilor publici pentru faptele administrațiunii lor de pălăie vătămăte, rămânând însă neatinse regulile speciale statornicite în privința miniștrilor.

Cazurile și modul urmării se vor regula prin anume legi.

Dispozițiuni speciale în codicile penal vor determina penalitățile prepuțitorilor.

Art. 32. — Nici un Român fără autorizarea guvernului, nu poate intra în serviciul unui Stat

străin, fără ca însuși prin aceasta să-și piardă cetățenia.

Extradarea refugiaților politici este oprită.

TITLUL III.

Despre puterile Statului.

Art. 33. — Toate puterile Statului emană de la națiune, care nu le poate exercita decât numai prin delegațiune și după principiile și regulile așezate în Constituțiunea de față.

Art. 34. — Puterea legislativă se exercită colectiv de către Rege și Reprezentațiunea națională. Reprezentațiunea națională se împarte în două Adunări.

Senatul și Adunarea deputaților.

Orice lege cere învoirea a câtor trele ramuri ale puterii legiuitoare.

Nici o lege nu poate fi supusă sancțiunii regale decât după ce se va fi discutat și votat liber de majoritatea ambelor Adunări.

Art. 35. — Inițiativa legilor este dată fiecăreia din cele trei ramuri ale puterii legislative.

Totuș orice lege relativă la veniturile și cheltuielile Statului sau la contingentul armatei trebuie să fie votată mai întâi de Adunarea deputaților.

Art. 36. — Interpretațiunea legilor cu drept de autoritate se face numai de puterea legiuitoare.

Art. 37. — Promulgarea legilor, votate de ambele Adunări, se va face prin îngrijirea ministerului justiției, care va păstra unul din originalele legilor votate, iar al doilea original se păstrează de Arhivele Statului.

Ministrul justiției este și păstrătorul marelui Sigiliu al Statului.

În fiecare an ministerul justiției va publica colecțiunea legilor și regulamentelor, în care legile vor fi înscrise purtând numărul de ordine după data promulgării.

Art. 38. — Nici o lege, nici un regulament de administrațiune generală, județeană sau comună nu pot fi învătate decât după ce se publică în chipul hotărât de lege.

Art. 39. — Puterea executivă este încredințată Regelui, care o exercită în modal regulat prin Constituțiune.

Art. 40. — Puterea judecătorească se exercită de organele ei.

Hotărârile lor se pronunță în virtutea legii și se execută în numele Regelui.

Art. 41. — Interesele exclusiv județene sau comunale se regulează de către consiliile județene sau comunale după principiile așezate prin Constituțiune și prin legi speciale.

CAPITOLUL I.

Despre reprezentarea națiunii

Art. 42. — Membrii Adunărilor reprezintă națiunea.

Art. 43. — Ședilele Adunărilor sunt publice. Regulamentele lor fixază cazurile și modul în cari aceste ședile pot fi declarate secrete.

Art. 44. — Fiecare din Adunări verifică titlurile membrilor săi și judecă contestări unde ce se ridică în această privință.

Nici o alegere nu poate fi invalidată decât cu două treimi din numărul membrilor prezenți.

Art. 45. — Nimeni nu poate fi totdeauna membru al uneia și al celeilalte Adunări.

Art. 46. — Deputații și senatorii numiți de puterea executivă într-o funcțiune salariată, pe care o primesc, pierd deplin drept mandatul lor de reprezentanți ai națiunii.

Această dispozițiune nu se aplică miniștrilor și subsecretarilor de Stat.

Legea electorală determină incompatibilitățile.

Art. 47. — La începutul fiecărei legislaturi și a fiecărei sesiuni ordinare, Adunarea deputaților și Senatul aleg din sânul lor pe președintele, vice-președinții și membrii birourilor, potrivit regulamentelor interioare.

Art. 48. — Orice hotărâre se ia cu majoritate absolută a voturilor, afară de cazurile când prin Constituțiune, legi sau regulamentele Corpurilor legiuitoare se cere un număr superior de voturi.

În caz de paritate a voturilor propunerea în deliberare este respinsă.

Adunările în ședințe cu jumătate plus unul din numărul membrilor în scris și în apelul nominal.

Art. 49. — Voturile se dau prin ridicare și sedere, prin viu grai sau prin scrutin secret.

Un proiect de lege nu poate fi adoptat decât după ce s'a votat articol cu articol.

Art. 50. — Fiecare din Adunări are dreptul de anchetă.

Art. 51. — Adunările au dreptul de a amenda și de a despărți în mai multe părți articolele și amendamentele propuse.

Art. 52. — Fiecare membru al Adunărilor are dreptul a adresa miniștrilor interpelări, la care aceștia sunt obligați a răspunde în termenul prevăzut de regulament.

Art. 53. — Oricine are dreptul a adresa petițiuni Adunărilor prin mijlocirea biroului sau a unuia din membrii săi.

Fiecare din Adunări are dreptul de a trimite miniștrilor petițiunile ce-i sunt adresate. Miniștrii sunt datori a da explicațiuni asupra cuprinderii lor ori de câte ori Adunarea o cere.

Art. 54. — Nici unul din membrii uneia sau celeilalte Adunări nu poate fi urmărit sau prigonit pentru opiniunile și voturile emise de dânsul în cursul exercițiului mandatului său.

Art. 55. — Nici un membru al uneia sau celeilalte Adunări nu poate, în timpul sesiunii, să fie nici urmărit, nici arestat în materie de reprimere, decât cu autorizarea Adunării din care face parte, afară de cazul de flagrant delict.

Dacă a fost arestat preventiv sau urmărit în timpul când sesiunea era închisă, urmărirea sau arestarea trebuiesc supuse aprobării Adunării din care face parte, îndată după deschiderea sesiunii Corpurilor legiuitoare.

Detențiunea sau urmărirea unui membru al uneia sau celeilalte Adunări este suspendată în tot timpul sesiunii, dacă Adunarea o cere.

Art. 56. — Fiecare Adunare determină, prin regulamentul său, modul după care ea își exercită atribuțiunile.

Art. 57. — Fiecare din adunări, deliberază și ia hotărâri separat afară de cazurile anume specificate de Constituțiunea de față.

Art. 58. — Orice întrunire a unuia din Corpu-

rilor legiuitoare în afară de timpul sesiunii celuilalt este nulă de drept.

Art. 59. — Fiecare din ambele Adunări are dreptul exclusiv de a exercita propria sa poliție prin președintele ei, care singur după încuviințarea Adunării, poate da ordin gardei de serviciu.

Art. 60. — Nici o putere armată nu se poate pune la ușile sau în jurul uneia sau alteia din Adunări fără învoirea ei.

Art. 61. — Legea electorală stabilește toate condițiunile cerute pentru a fi alegător la Adunarea deputaților și la Senat, incapacitățile și nedemnitățile precum și procedura electorală.

Art. 62. — Membrii ambelor corpuri legiuitoare sunt aleși pentru patru ani.

Art. 63. — Diurnele deputaților și senatorilor se stabilesc prin lege.

SECȚIUNEA I.

Despre Adunarea Deputaților

Art. 64. — Adunarea deputaților se compune din deputați aleși de cetățenii Români majori, prin vot universal, egal, direct obligator și secret pe baza reprezentării minorității.

Art. 65. — Alegerea deputaților se face pe circumscripții electorale. Circumscripția electorală nu poate fi mai mare decât un județ.

Legea electorală stabilește numărul deputaților de ales în fiecare circumscripție proporțional cu populația.

Art. 66. — Spre a fi eligibil la Adunarea deputaților se cere:

- a) A fi cetățean român;
- b) A avea exercițiul drepturilor civile și politice;
- c) A avea vârsta de douăzeci și cinci ani împliniți;
- d) A avea domiciliul în România.

Legea electorală va determina incapacitățile.

SECȚIUNEA II.

Despre senat

Art. 67. — Senatul se compune din senatori aleși și din senatori de drept.

Art. 68. — Toți cetățenii Români dela vârsta de 40 ani împliniți aleg, pe circumscripții electorale cari nu pot fi mai mari decât județul, prin vot obligator, egal, direct și secret, un număr de senatori.

Numărul senatorilor de ales în fiecare circumscripție, care nu poate fi mai mare decât un județ, se stabilește de legea electorală, proporțional cu populația.

Art. 69. — Membrii aleși în consiliile județene și membrii aleși în consiliile comunale urbane și rurale, întruniți într'un singur colegiu, aleg prin vot obligator, egal, direct și secret câte un senator de fiecare județ.

Art. 70. — Membrii camerelor de comerț, de industrie, de muncă și de agricultură, întruniți în colegii separate, aleg din sânul lor câte un senator de fiecare categorie și pentru fiecare circumscripție electorală. Aceste circumscripții electorale speciale se fixează de legea electorală, numărul lor nepunând fi mai mare de șase.

(Urmare și fine în Nrul viitor).

LEGEA

pentru

Unificarea contribuțiilor directe și pentru înființarea impozitului pe venitul global

(Publicată în Monitorul Oficial No. 253 de la 23 Februarie 1923)

(Urmare)

CAP. VI

Impozitul pe veniturile din profesii și ocupații neimpuse la alte impozite

Art. 43. — Sunt supuse unui impozit de 8% veniturile nete din profesii libere, cum și orice venituri neimpozabile la alt impozit elementar, din ocupații necomerciale, din exploatații lucralive exercitate în mod obișnuit sau accidental, sau orice alt venit întâmplător.

Pentru asemenea venituri ocazionale din afaceri izolate cota de impunere va fi aceea prevăzută la impozitul elementar respectiv pentru afacerile de de aceeaș natură.

Veniturile lucrărilor din profesii literare, artistice, științifice și didactice sunt supuse unui impozit de 5%.

Art. 49. — Pentru locuitorii țării și pentru cetățenii români, ori unde le-ar fi reședința, venitul impozabil va cuprinde toate câștigurile realizate în țară sau străinătate mai sus vizate; pentru străinii locuind în altă țară, numai cele realizate în țară.

Art. 50. — Venitul net va fi obținut scăzându-se din suma încasărilor totale cheltuielile strict necesare pentru obținerea venitului.

Pentru profesiunile libere aceste cheltuieli se fixează la o treime din totalul brut al venitului, afară de cazul când contribuabilul va dovedi că aceste cheltuieli sunt superioare acestei treimi, în care caz se vor scădea cheltuielile sale reale.

Art. 51. — Venitul impozabil și impunerea se stabilește:

a) Anual, după venitul anului precedent și în parte pentru fiecare exercitare profesională, ocupație ori exploatație lucralivă exercitată în mod obișnuit;

b) La obținerea fiecărui câștig ocazional.

Art. 52. — Constatarea veniturilor prevăzute în articolul precedent, alin. a și stabilirea impozitului se face pe baza declarațiilor ce contribuabilii sunt obligați a da anual sau la începerea exercitării, conform regulilor prevăzute sub titlul III.

Declarațiunea trebuie să cuprindă veniturile brute realizate în anul încheiat la 31 Decembrie precedent din fiecare fel de profesiune sau ocupație obișnuită și cheltuielile necesare obținerii venitului. Ea poate fi sprijinită cu registre regulat ținute.

Pentru veniturile care au început în cursul anului precedent, însă au durat mai mult de 3 luni, venitul va fi calculat raportându-se la timpul cât au durat.

Dacă în anul precedent au durat mai puțin de 3 luni, ele vor fi stabilite după apreciere, cum se arată mai jos.

Comisiunile au dreptul să aprecieze sincer-

tatea declarațiilor, ținând seama și de situațiunea contribuabililor.

Onorariile fixe ale profesioniștilor ca și jetoanele de prezentă fiind taxate la impozitul pe salarii, nu intră la impunere.

Art. 53. — Pentru câștiguri ocazionale prevăzute de art. 51, alin. b, din afaceri izolate, ori din remize întâmplătoare, cari nu sunt supuse altui impozit elementar, cei cari le-au realizat sunt obligați a declara îndată câștigul, la percepția locului unde s'a realizat.

Impozitul va fi constatat conform art. 95 și se va achita îndată. Cei cari plătesc aceste sume sunt obligați a reține și a vărsa la Stat impozitul cu normele stabilite la art. 47.

Art. 54. — Orice locuitor al țării, major, afară de femei, sau cei ce au în țară reședința peste 6 luni într'un an, și cari nu sunt impozabili, la nici un fel de impozit prevăzut de prezenta lege, afară de personalul corpului diplomatic străin, vor plăti un impozit minimal de 10 lei pe an.

Dacă contribuabilul suportă alt impozit mai mic de 10 lei anual, va fi impus numai cu diferența până la această sumă.

Se scutesc de acest impozit minimal infirmii incapabili de muncă aflați în sarcina asistenței publice, precum și cei ajunși la bătrânețe înaintată fără mijloace de viațuire, rezerviștii cari au luat parte în campania anului 1877—78 și invalizii din războiul 1914—1919.

CAP. VII

Impozitul progresiv pe venitul global

Art. 55. — Impozitul progresiv pe venitul global se așează asupra întregului venit anual al contribuabilului, care se compune atât din veniturile supuse la impozitele elementare, cât și din cele scuite de acele impozite, sau cele mai jos prevăzute din alte țări.

Art. 56. — Sunt supuse acestui impozit persoanele fizice și anume:

1. Pentru toate veniturile lor din țară și din străinătate, orice locuitor al țării, oricine are reședința obișnuită în România mai mult de 6 luni într'un an, cum și cetățenii români cari locuiesc în altă țară.

Dacă străinii cu reședința în România sunt supuși în altă țară la un impozit progresiv pe venitul global, similar celui de față, ei vor putea cere, până la o înțelegere cu Statele străine, ca veniturile impuse în străinătate să nu mai fie impuse în țară decât pentru diferența dintre impozitul român și cel străin.

2. Pentru veniturile ce trag din țară, străinii,

cari nu au nici domiciliu, nici reședința obișnuită în România.

Art. 57. — Venitul global impozabil al unei persoane cap de familie cuprinde: veniturile sale personale, ale soției cu care conviețuiește, deosemena și ale celorlalți membri minori ai familiei ale căror venituri le are la dispoziție, urmând ca impozitul stabilit pe baza acestor venituri să fie plătit de fiecare în proporție cu veniturile sale cari intră în compunerea celui global.

Veniturile soției și ale acestor membri provenite din salarii sau din exercitarea personală a unei profesii, comerț ori industrie se impun separat.

Art. 58. — Nu sunt supuși acestui impozit:

- a) Regele și membrii familiei regale;
- b) Personalul diplomatic și cel consular străin, aceștia din urmă cu condiția să nu fi avut reședința în țară și să nu aibă alte ocupațiuni obișnuite aci, în tot cazul însă sub condițiunea reciprocității.

Art. 59. — Impozitul se așează:

- a) La locul unde contribuabilul are principala reședință sau, în lipsă, la domiciliu;
- b) La locul unde s'a realizat principalul venit dacă n'are domiciliu, nici reședință în România;
- c) La locul ultimului domiciliu sau reședințe sau în lipsă la București, pentru cetățenii români cari nu au domiciliu, nici reședință, nici vreun venit în România.

Art. 60. — Veniturile cari intră în compunerea celui global se calculează pe baza veniturilor respective ale anului precedent precum urmează:

- a) Veniturile nete ce se constată în vederea impunerii la impozitele elementare, așa cum ele s'au determinat pentru acele impozite;
- b) Veniturile taxabile pe cale de reținere sau varsare directă la impozitele elementare, astfel cum ele sunt impozabile pe anul precedent;
- c) Veniturile anului precedent cari au încetat în cursul aceluși an, cum și cele scutite de impozitele elementare, după normele de calcul stabilite la acele impozite, pentru venituri similare.

Veniturile imobilelor neînscrise la impozitele elementare respective intră în acest calcul astfel cum au fost realizate în anul precedent. În acest scop vor fi determinate conform normelor stabilite pentru acele impozite elementare, însă cu procedura prevăzută la titlul III, până ce devin impozabile la elel.

Art. 61. — Venitul global se formează din ce general, scăzându-se:

1. Impozitele elementare și adiționale la veniturile cari compun pe cel global;
2. Dobânzile plătite la datoriile chirografare sau ipotecare, și privilegiate întrucât ele nu sunt deduse după lege la impunerile elementare;
3. Anuitățile rentelor la care a căror plăță contribuabilul este obligat în baza unui titlu ce nu este constituit de el prin acte de date ori către o instituțiune de binefacere sau cu titlu oneros;
4. Deficițele încercate în anul precedent la întreprinderi agricole, comerciale sau industriale, până la concursul venitului global, fără a putea fi raportate asupra anilor următori;
5. Sumele date din venit pentru instituțiuni de cultură și de asistență socială ale Statului, județelor și comuncelor, dacă ele n'au fost scăzute la impozitele elementare.

Art. 62. — Pentru persoanele cari domiciliază în altă țară, însă au în România, cel puțin 6 luni într'un an, una sau mai multe reședințe, sau au domiciliul aci, însă trag veniturile lor în cea mai mare parte din altă țară, și dacă venitul global nu se poate stabili pe altă cale, el va fi stabilit în raport cu valoarea localivă a acestor reședințe în modul următor:

Dacă valoarea localivă totală a reședințelor este:	Minimul de venit impozabil în raport cu valoarea localivă va fi:
Până la . . . . . 5.000 lei	De 4 ori
De la . . . . . 5.001—10.000 "	" 5 "
" . . . . . 10.001—20.000 "	" 6 "
" . . . . . 20.001—40.000 "	" 7 "
Peste . . . . . 40.000 "	" 8 "

Art. 63. — Venitul global este impozabil integral, numai dacă atinge suma de 10.000 lei anual.

Această limită va putea fi modificată prin legea bugetară de îndată ce cursul leului față de valoarea lui aur se va schimba cu mai mult de o treime în raport cu această diferență din momentul aplicării prezentei legi.

În calculul venitului global impozabil porțiunea mai mică de 1000 lei se neglijează.

Art. 64. — Venitul global se impune cu cotele de mai jos:

(Tabloul referitor la Art. 64 pe pagina următoare.)

Veniturile luate din țară de către locuitorii altei țări, pentru cari nu se poate stabili venitul lor global, sau nici nu se poate preciza căror persoane fizice aparțin, atunci când ele se dau de societăți ancinime din alte țări, vor fi supuse la izvorul acelor venituri, în locul impozitului pe venitul global, cu o supracoală la impunerea elementară, de jumătate din cota celui impozit elementar.

Art. 65. — Impunerea se stabilește conform regulilor cuprinse în titlul III, pe baza declarațiunilor contribuabililor, a înscrierii veniturilor în matricolele de contribuțiuni la impozitele elementare, și a tuturilor constatărilor fiscalului din orice acte.

CAP. VIII

Scăzăminte din impozite

Art. 66. — Se vor acorda contribuabililor scăderi din impozitele constatate, cum se specifică mai jos:

- a) Pentru sarcini familiare;
- b) Pentru micile venituri supuse impozitelor elementare;
- c) Pentru sarcini ipotecare.

Toate aceste scăderi se fac numai în baza declarațiunilor anuale de impuneri, întru cât la acordarea lor urmează a se avea în vedere toate veniturile contribuabilului, cam și împrejurările în care se află.

Contribuabilii, cari sunt dispenzați de declarațiunile anuale pentru stabilirea impozitului pe venitul global conform art. 87, vor face declarațiuni spre a putea obține aceste scăderi.

Venitul global impozabil		Cota	Impozitul	Calculul impozitului pentru veniturile globale cu prise în intervalele indicate în prima coloană
In intervalele dintre cifrele mai jos indicate porțiunea venitului mai mică de 1000 lei se neglijează. Porțiunile de la 1000 lei în sus se rotunjesc precum urmează și impozitul se calculează cum se arată în ultima coloană				
In intervalele se rotunjesc sumele din 1000 în 1000 lei	10.000	1 ⁰ / ₁₀₀	100)	La fiecare 1000 lei imp. crește cu 15 lei
	20.000	1 ¹ / ₄ "	250)	" " 1000 " " " " 20 "
	30.000	1 ¹ / ₂ "	450)	" " 1000 " " " " 25 "
	40.000	1 ³ / ₄ "	709)	" " 1000 " " " " 25 "
Idem din 2000 în 2000 lei	60.000	2 "	1.200)	" " 1000 " " " " 25 "
	100.000	3 "	3.000)	" " 2000 " " " " 90 "
	200.000	4 ¹ / ₂ "	9.000)	" " 5000 " " " " 300 "
Idem din 5000 în 5000 lei	300.000	6 "	18.000)	" " 5000 " " " " 450 "
	400.000	7 ¹ / ₄ "	29.000)	" " 5000 " " " " 550 "
	500.000	8 ¹ / ₂ "	42.000)	" " 5000 " " " " 675 "
	600.000	9 ¹ / ₂ "	57.000)	" " 5000 " " " " 725 "
Idem din 10000 în 10000 lei	700.000	10 ⁸ / ₁₀ "	72.000)	" " 5000 " " " " 755 "
	800.000	11 "	88.000)	" " 10000 " " " " 1590 "
	1.000.000	12 "	120.000)	" " 100.0 " " " " 1600 "
Idem din 20000 în 20000 lei	1.500.000	14 "	210.000)	" " 20000 " " " " 3600 "
	2.000.000	15 "	300.000)	" " 20000 " " " " 3600 "
	3.000.000	16 "	480.000)	" " 50000 " " " " 9000 "
Idem din 5000 în 50000 lei	4.000.000	17 "	680.000)	" " 50000 " " " " 10000 "
	6.000.000	18 "	1.080.000)	" " 50000 " " " " 10000 "
	8.000.000	19 "	1.520.000)	" " 50000 " " " " 11000 "
	10.000.000	20 "	2.000.000)	" " 50000 " " " " 12000 "
Toată partea ce trece de 10.000.000 se impune cu 30%, neglijându-se porțiunea mai mică de lei 1000.				

Pentru constatarea lor se aplică dispozițiunile prevăzute în art. 99.

Scăderile de operat asupra impozitelor elementare se vor opera și asupra adționalelor respective. Toate scăderile se operează în lei; rezultatul calculului în bani se neglijează.

Art. 67. — Scăzământele pentru sarcini familiare se acordă din impozitul pe venitul global, conform prevederilor din tabla de mai jos, și numai în caz când contribuabilul nu e impozabil la acest impozit, se vor acorda la impozitele elementare.

Se consideră membri ai familiei pentru cari contribuabilul are drept la scădere :

1. Soția care conviețuiește cu soțul ei, afară de cazul când are venit impozabil separat conform art. 57, alin. 2, mai mult de jumătate din venitul global impozabil pe numele soțului.

2. Ascendenții, descendenții, copiii adoptivi și recunoșcuți în vârstă mai mică de 21 ani la 1 Ianuarie a anului pentru care se cere scăderea, sau excepțional și cei peste 21 ani, cari se află de fapt în sarcina contribuabilului, frații minori și sora nemăritată. Cu condițiune însă ca toți să fie întreținuți de contribuabil și să nu aibă fiecare venit impozabil deosebit la global mai mult de o pătrime din venitul global al contribuabilului.

Contribuabilii vor prezenta, pe lângă actele de

naștere, dovezile ce se vor cere prin instrucțiunile publicate ale ministerului de finanțe.

În cazul când contribuabilul nu este supus la impozitul pe venitul global, scăderile pentru persoanele în sarcină se vor opera în modul indicat în ultima coloană a tablei de mai jos, la unul din impozitele elementare înscris în roluri, după alegerea contribuabilului.

Aceste scăderi nu se operează la impozitele asupra veniturilor prevăzută la art. 53 și 54.

Scăderile vor fi :

Numărul de membri ai familiei pentru cari se acordă scăderea	Scăderi de făcut din impozitul pe venitul global când acest venit impozabil este :							Dacă venitul global e sub minimul impozabil, scăderile de operat din impozitele elementare și accesorii înscrise în roluri sunt :
	Până la 15000 lei	De la 16000 până la 20 mii lei	De la 21000 până la 40 mii lei	De la 41000 până la 60 mii lei	De la 61000 până la 100 mii lei	De la 101 mii până la 500 mii lei	De la 501 mii până la 1 mii lei	
1-2	40%	30%	20%	10%	5%	—	—	10%
3-4	60	40	30	20	10	5%	—	14
5-7	70	50	40	30	20	10	5%	16
8-10	80	60	50	40	30	20	10	18
Peste 10	90	70	60	50	40	30	20	20

(Va urma.)

LEGE

privitoare la

majorarea cifrei amenzilor judecătorești și la modul încasărilor lor

Promulgată și publicată în „Monitorul Oficial” No. 279 dela 25 Martie 1923
cu Decretul Regal No. 1256 dela 24 Martie 1923

Art. 1. — Se mărește la înzecit suma amenzilor penale, civile, de procedură și disciplinare prevăzute de codurile penal, civil și comercial, cum și de ori ce alte legi și regulamente în vigoare în întreaga țară până la 14 August 1916, iar în teritoriile alipite și de legile în vigoare în vechiul Regat până la acea dată cari se aplică în timpul de față în acele teritorii.

Suma de lei 50 este minimum ce se poate pronunța ca amendă chiar în cazul când se acordă condamnatului circumstanțe atenuante.

Art. 2. — În termen de o lună, socotit dela data când o hotărâre de condamnare la amendă a rămas definitivă, condamnatul va depune la Judecătoria de ocol, după cum hotărârea rămasă definitivă emană dela Judecătoria de ocol ori dela autoritățile administrative, și la parchetul tribunalului dacă hotărârile emană dela Tribunal, dela Curtea de apel sau dela Inalta Curte de casație, recepisa administrațiunii financiare sau a percepției comunale pentru cele pronunțate în folosul comunei, constatând vărsarea sumei integrale a amenzii la care a fost condamnat.

În Bucovina recepisa de plata amenzilor pronunțate de Tribunale și de Curtea de apel se va depune la președintele Tribunalului respectiv.

Această obligațiune se va prevedea în fiecare hotărâre de condamnare la amendă.

Art. 3. — Pentru plata amenzilor pronunțate de instanțele extraordinare recepisa se va depune la Judecătoria de ocol sau la Parchetul tribunalului respectiv, după cum în compunerea acestor instanțe ia parte judecătorul de ocol sau un judecător al tribunalului.

Recepisele de plata amenzilor de procedură pronunțate contra agenților administrativi pentru neîndeplinire de procedură, în contra martorilor, a membrilor consiliilor de familie, a juraților, etc., precum și a amenzilor disciplinare, vor fi depuse la Judecătoria de ocol respectivă cele pronunțate de ea sau la parchet cele pronunțate de tribunal, de Curtea de apel sau de Curtea de jurați, în termen de o lună, socotit dela data încunoștințării celui amendat.

Art. 4. — Dacă la expirarea termenului de o lună de care se vorbește mai sus condamnatul la amendă judiciară penală nu va fi depus recepisa de vărsarea ei, judecătorul de ocol sau procurorul, iar în Bucovina tribunalul, va emite în contra condamnatului cuvenitul mandat de arestare, socotindu-se 50 lei amendă drept o zi de închisoare.

Executarea mandatului de arestare va putea fi suspendată și mandatul anulat dacă condamnatul achită amenda.

În cazul când condamnatul produce, cu o cerere adresată judecătorului de ocol, procurorului tribunalului sau în Bucovina președintelui tribunalului, dovada temeinică a solvabilității, aceste autorități îi vor acorda un singur termen de maximum o lună de zile pentru achitarea întregii amenzi, iar dacă nici la expirarea acestui termen nu va depune recepisa de plată, vor emite cuvenitul mandat de arestare.

Coroana în Bucovina, Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș și rubla în Basarabia se vor socoti egale în valoare cu un leu.

Pentru încasarea amenzilor civile, a celor de procedură și disciplinare, judecătorul de ocol sau procurorul vor interveni la administrațiunea financiară sau la primăria respectivă spre a fi încasate conform legii de urmărire.

Agentul fiscal sau comunal care nu va săvârși încasarea acestor din urmă amenzi în termen de 2 luni dela primirea cererii autorității judecătorești respective, va fi condamnat la o amendă dela 100 la 2.000 lei.

Agentul care cu rea credință va constată ca insolubil pe un condamnat la amendă, care dispune de avere spre a o plăti, precum și partea amendată care de conivență cu agentul fiscal și a ascuns solvabilitatea pentru a se sustrage dela plata amenzii, se vor pedepsi conform dispozițiilor din codul penal privitoare la fals.

Dacă, după legile în vigoare în teritoriile alipite, amenzile prevăzute la alin. 1. de sub art. 3 trebuiesc transformate în închisoare în caz de insolabilitate, se va proceda în acest fel de judecătorul de ocol sau de procuror atunci când martorul, juratul, etc., nu depun în termenul de o lună recepisa de plata amenzii.

Art. 5. — Recepisele pentru plata amenzilor pronunțate prin hotărâri rămase definitive până la data promulgării legii de față vor fi depuse în termen de o lună dela promulgarea acestei legi.

Art. 6. — Nu sunt supuse dispozițiilor legii de față amenzile ce se pronunță direct de autoritățile superioare în contra funcționarilor pentru nereguli sau abateri dela îndatoririle lor.

Art. 7. — Se abrogă orice dispozițiuni existente în această materie în Bucovina, Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, precum și orice alte dispozițiuni contrarii legii de față.